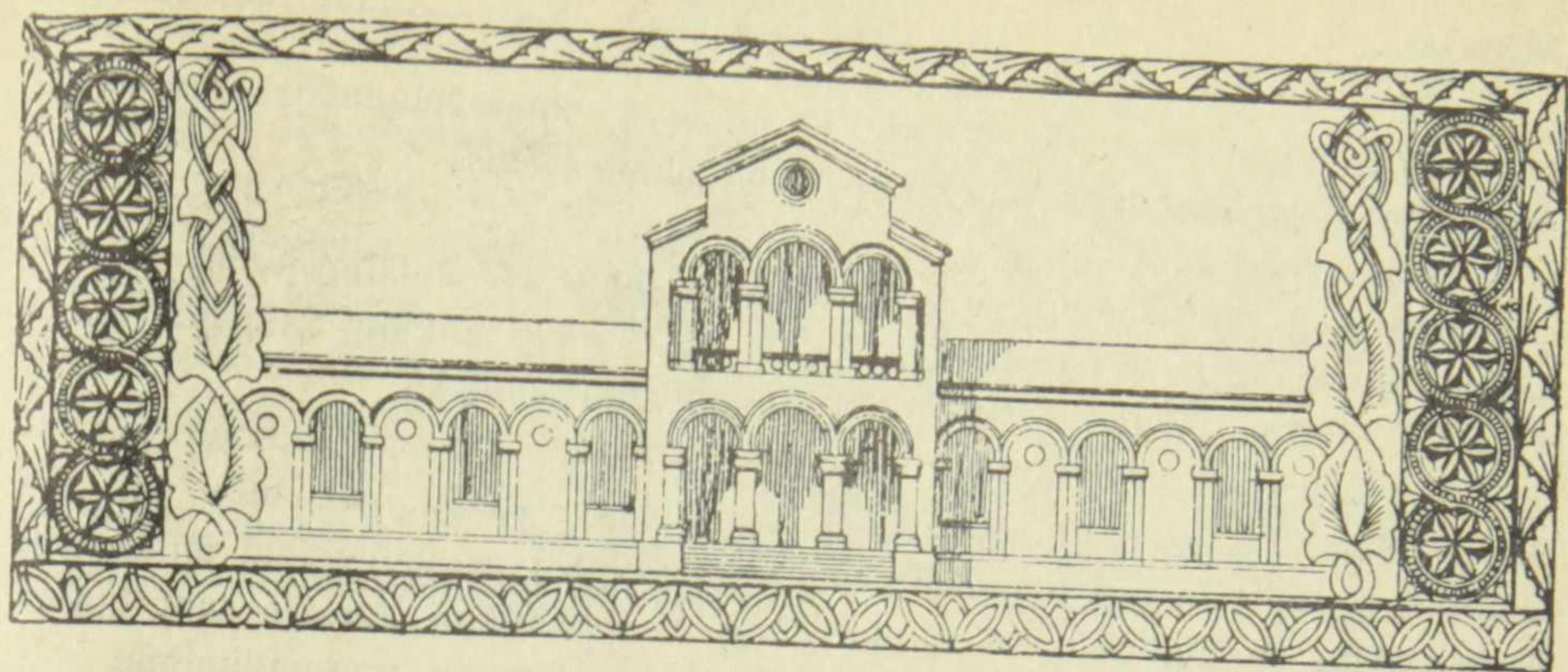

ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆԻ ՎԵՐԱԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սույն թվականի սեպտեմբերի 10-ին, երեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 11-ին, հոգևոր ճեմարանի հանդիսությունների դահլիճում, Վեհափառ Հայրապետի բարձր նախագահությամբ, տեղի ունեցավ 1991—1992 թթ. ուսումնական տարվա վերաբացման հանդիսությունը:

Նախագահական պատվո սեղանին Վեհափառ Հայրապետի կողքին տեղ էին գրավել Մայր տաճարի լուսարարապետ գերշ. Տ. Հուսիկ արքեպս. Սանթրույանը, Մայր Աթոռի դիվանապետ, հոգևոր ճեմարանի վերատեսուչ գերշ. Տ. Ներսես արքեպս. Պողապալյանը, Սյունյաց թեմի առաջնորդ գերշ. Տ. Ասողիկ եպս. Արիստակեսյանը և Ա. Հռիփսիմե վանքի վանահայր գերշ. Տ. Անանիա եպս. Արաբաջյանը:

Հոգևոր ճեմարանի նոր ուսումնական տարեշրջանի բացման հանդիսությամբ ներկա էին Մայր Աթոռի միաբանությունը, հոգևոր ճեմարանի դասախոսական կազմը, ուսանողությունը, Մայրավանքի պաշտոնեությունը, մեծաթիվ հյուրեր և ուսանողների ծնողներ:

Հանդիսությունն սկսվեց Տերունական աղոթքով: Այնուհետև հոգևոր ճեմարանի սաների կատարմամբ հնչեց Հայաստանի Հանրապետության հիմնը և ճեմարանի քայլերգը: Ապա հոգևոր ճեմարանի երգչախումբը, ղեկավարությամբ եկեղեցական երաժշտության դասախոս Խորեն Պալյանի, կատարեց Ա. Գրիգոր Նարեկացու «Աստուած յաիտենական», Ա. Ներսես Ծնորհալու «Այսօր երկնայինքն» և Վարդան Արևելցու «Որք զարդարեցին» ոգեշունչ և հոգեպարար շարականները: Հուսկ հետո հոգևոր ճեմարանի վերակացու Տ. Տիրայր քհն. Գրլըճյանը Ա. Ավետարանից ընթերցեց «Սերմնացանի առակը» (Մտթ. ԺԳ 4—9): Ընթերցումից հետո ճեմարանի սաները ոգևորությամբ երգեցին Ա. Սահակ Զորափորեցու «Էջ Միածինն ի Հօրէ» շարականը:

Հոգևոր ճեմարանի նոր ուսումնական տարվա բացման առթիվ հան-

դես եկավ վերառնալու Տ. Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը: Սրբազան հայրը իր բովանդակալից խոսքում ի մասնավորի ասաց.

«Վեհափառ Տեր,

Աստուծո օգնականությամբ և Զերդ Սրբության օրհնությամբ, այսօր, սեպտեմբերի 10-ի առավոտյան, հոգևոր ճեմարանի դռները դարձյալ բացվում են՝ սկսելու համար 1991—1992 ուսումնական տարին:

Պատմության հանձնվեցին հոգևոր ճեմարանի կյանքի անցյալ տարիները: Սկսում ենք ուսումնական մի նոր տարի: Համոզված ենք, որ այս տարին կդառնա բոլորիս համար նոր իդեալների իրականացման մի տարի: Աշխատենք համերաշխորեն և միասնաբար՝ դարձնելու համար այս կրթօջախը նպատակասլաց, կազմակերպված և հետևաբար արդյունավետ:

Սուրբ Էջմիածնի այս դպրոցը գրեթե նույնքան հին է, որքան Հայաստանյայց Եկեղեցին: Դարեր շարունակ այս հաստատությունը լույս է սրփռել, սերունդներ է դաստիարակել և այդպիսով ուսման ջահը միշտ վառ է պահել մեր ժողովրդի մեջ: Որքա՜ն մեծ է թիվը երանելի վարդապետների, եռամեծ սրբերի և պարզ ժողովրդի մեջ ծառայող հոգևոր հովիվների, որոնք անել ու դաստիարակվել են այս սրբազան հաստատության հովանու ներքև:

Ուսումնական տարեմուտի այս օրը մեզ և հատկապես մեր ուսանողության համար սրբազան օր է: Ամառային արձակուրդի կազդուրից հետո, հոգեպես և մարմնապես վերանորոգված, բոլորս ծառայելու ունենք ուսումնական աշխատանքի և նոր հույզերով ու նոր ակնկալություններով պատրաստ ենք մեր ուժերը լիովին ի սպաս դնելու այս սուրբ գործին:

Հատկապես հոգևոր զարթոնքի այս նոր ժամանակաշրջանում, մեր վրա բարոյական պարտք է դրվում աշխատելու առավելագույն լարվածությամբ և նվիրումով՝ պատրաստելու համար մեծ թվով հոգևոր սպասավորներ, որոնց այնքան կարիք ունի ներկայումս մեր Եկեղեցին՝ բավարարելու համար մեր ժողովրդի զավակների հոգևոր պահանջմունքները:

Հոգևոր ճեմարանը այս ուսումնական տարին սկսում է 110 ուսանողներով՝ բաշխված մեկ նախապատրաստական և 5 լսարանների վրա: Ունենք նաև քահանայից մի դասարան՝ քահանայության 15 թեկնածուներով: Տա Աստված, որ առաջիկա տարի կարողանանք փոխադրվել Գևորգյան ճեմարանի նախկին շենքը և այնտեղ ավելի ընդարձակենք մեր կրթական և դաստիարակչական գործունեությունը:

Այս առթիվ ողջունում եմ մեր դասախոսական կազմին, որոնց թվի վրա, Վեհափառ Հայրապետի օրհնությամբ, այս տարի ավելացել է հայտնի հոգեբան դոկտ., պրոֆ. Հովսեփ Թութունջյանը: Մաղթում եմ մեր դասախոսներին լիակատար հաջողություն իրենց ազնիվ աշխատանքում:

Այս տարի ևս հոգևոր ճեմարանի տեսուչն է լինելու գերշ. Տ. Անանիա եպս. Արաբաջյանը, իսկ դաստիարակի պատասխանատու աշխատանք են կատարելու արժ. Տ. Տիրայր քահանան, բրշն. Արմեն սրկ. Մելիքյանը և բրշն. Արթուր սրկ. Պողոսյանը:

Հաճույքն ունեմ հայտնելու, որ այս ուսումնական տարում, իբրև դասախոսներ, հոգևոր ճեմարան ենք հրավիրել Մայր Աթոռիս միաբաններ հոգշ. Տ. Միքայել վարդապետին և հոգշ. Տ. Վազգեն արքեպիսկոպոսին՝ մի շարք կրթական առարկաներ դասավանդելու համար:

Սիրելի ուսանողներ, բարի վերադարձ և բարի գալուստ եմ մաղթում այսօր ձեզ բոլորիդ՝ մեր հաստատության նախկին սաներիդ և նոր ընդուն-

վածներիդ: Հայաստանյայց Եկեղեցին հավիտենական մի կառույց է՝ հոգևոր և նյութական: Դուք այդ կառույցի վրա ավելացվելու եք որպես նոր հղկվող սրբատաշ քարեր: Ուսման այս տարիներին գիտության զրահով զինվեցեք, որպեսզի վասն Հիսուսի և վասն հայրենյաց մղվող հավիտենական մարտում լինեք հաղթող: Թող Աստված այդ ճանապարհին զորավիգ և մարտակից դառնա բոլորիդ:

Այժմ հրավիրում եմ Ամենայն Հայոց Հայրապետին՝ իր պատգամն ու օրհնությունը բաշխելու մեր բոլորիս և հայտարարելու հոգևոր ճեմարանի ուսումնական նոր տերաշրջանի բացումը»:

Այնուհետև վերատեսուչ սրբազան հայրը հրավիրեց Հայոց Հայրապետին՝ բաշխելու իր օրհնությունը ճեմարանի ուսանողությանը և բոլոր ներկաներին: Այս ուրախ առիթով Նորին Սրբությունն իր հայրապետական օրհնությունն ու պատգամը հղեց ներկաներին:

**ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆԻ
ՆՈՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ԱՌԻԹՈՎ**

Ինչպես ամեն տարի, նաև այսօր ես հոգեկան բացառիկ բավարարություն ունեմ ներկա գտնվելու մեր հոգևոր ճեմարանի նոր ուսումնական տարվա բացման հանդիսությանը:

Ինչպես ինձ համար ոչ միայն հոգեկան գոհունակություն է, այլ նաև հոգեկան մխիթարություն և նոր ոգեշնչումի առիթ, քանի որ գտնվում եմ բազմաթիվ երիտասարդների առաջ, մեր սաների առաջ, որոնք վերանորոգում են մեզ իրենց ներկայությամբ, վերանորոգում են իրենց ուխտը՝ շարունակելու սովորել հոգևոր ճեմարանում մեկ նպատակով՝ ապագային ծառայելու Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցուն և մեր հավատավոր ժողովրդին:

Ինձ համար հոգեկան ներշնչանքի աղբյուր է այն, որ հետզհետե մեծանում է թիվը հայաստանցի երիտասարդների, որոնք այսքան վճռակա-
նությամբ գալիս են հոգևոր կրթություն ստանալու:

Այս առթիվ ես ողջունում եմ դասախոսական կազմը, որ բաղկացած է ձեռնհաս և հմուտ մասնագետներից: Մաղթում եմ բոլորին քաջառողջու-
թյուն, նորանոր ներշնչանքներ, որպեսզի դասախոսները ոչ միայն դասավանդեն, այլ գիտության հետ մեկտեղ նաև ներշնչանք տարածեն մեր ուսանողների հոգիներում, սրտերում, որպեսզի նրանք ոչ միայն իրենց իմացական կարողություններով, այլ նաև իրենց հոգևոր զարթոնքով պատ-
րաստ լինեն դառնալու մեր Սուրբ Եկեղեցու քաջ զինվորները:

Անցյալ տարի ստեղծված կացության հետևանքով հոգևոր ճեմարանը չունեցավ իր մնացում վերատեսուչը, և Ներսես արքեպս. Պողոսյանը ինքնաբուխ կերպով, առանց իմ թելադրանքի, հանձն առավ կատարել այդ պարտականությունը, որ և կատարեց իրապես բարեխղճորեն և հեղինա-
կությամբ: Այժմ նույնն է կացությունը, և ես դիմեցի սրբազանին, որ հանձն առնի, այս տարեշրջանում շարունակի ղեկավարել մեր հոգևոր ճեմարանը: Նրա կողքին փոխտեսուչի պարտականությունները որոշեցինք դնել մեր միաբաններից հոգեշնչորհ Տ. Միքայել վրդ. Աջապահյանի ուսերի վրա: Ես ու-

րախ եմ այս առիթով, որ հայր Միքայելը կոչվում է նոր պատասխանատու պաշտոնի՝ իբրև փոխտեսուչ հոգևոր ճեմարանի:

Ես իմ խոսքը պիտի շարունակեմ ուսանողներին ուղղված:

Միքելի սաներ, ես քիչ առաջ արտահայտվեցի, որ ես շատ ուրախ եմ, որ այսքան մեծ թվով դուք երիտասարդներդ, երևի միջնակարգ դպրոցներ ավարտած բոլորդ էլ, եկել եք այստեղ կյանքի նոր ճանապարհ գտնելու և ապրելու:

Անշուշտ նախ սպասում ենք ձեզանից, որ ջանասիրությամբ աշխատեք ուսումնական տարվա ընթացքին և լավ սովորեք, ոչ միայն իբրև պարտականություն, այլև ձեր սրտից բխած վճռականությամբ և սիրով դեպի այն առարկաները, որոնք ավանդվում են այստեղ: Բոլոր առարկաներն էլ խիստ կարևոր են, չի կարելի ասել որն է ավելի առաջնային, որն է ոչ, բայց այնուամենայնիվ ես ուզում եմ հաստատել, որ բոլոր առարկաների թագուհի առարկան մեր Մայրենի լեզուն է՝ գրաբարը և աշխարհաբարը, որ հիմքն է կազմելու ձեր ուսման: Դուք պետք է լավ տիրապետեք մեր Մայրենի լեզվին, հպարտությամբ խոսեք և գրեք հայերեն:

Երկրորդ, ձեզանից սպասում եմ, որ կարգապահ կյանք ապրեք այստեղ, հարգեք այն կարգ ու կանոնը, որ կա և պարտադրվում է ձեզ տեսչության կողմից՝ հոգևոր ճեմարանի հարկի տակ: Նաև Մայր տաճարում, որտեղ դուք ջանասիրությամբ պետք է հետևեք և ծիսական արարողություններին, երգեցողություններին, որովհետև դա շատ կարևոր է:

Մեզ համար գրաբարը մեռյալ լեզու չէ, կենդանի լեզու է, խոսվող լեզու է, ապրվող լեզու է, որ ամեն օր հնչում է Մայր տաճարում:

Վերջացնելե առաջ ուզում եմ ձեզ ասել նաև, որ հոգևորական լինելը արհեստ չէ, ոչ էլ արվեստ է, այլ ծառայություն: Այս ծառայության հոգեբանությունը հետզհետե պետք է ձեր մեջ կազմավորեք, որպեսզի լինեք իսկապես արժանավոր հոգևորականներ:

Մենք ուզում ենք, ցանկանում ենք, պահանջում ենք, որ ապագա հոգևորականը հիմակվանից, ձեր տարիքից սկսյալ, մտածի ոչ թե ունեցվածքի մասին, իր հանգստի մասին, իր հարստանալու մասին, իր հաճույքների մասին, այլ ուրիշներին ծառայելու մասին՝ հանձն առնելով դժվարություններ, նեղություններ, նույնիսկ աղքատություն և զոհաբերության ոգի: Ահա այսպիսի գաղափարապաշտ հոգևորականների կարիք ունի Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին: Մեր Եկեղեցին, այո, այսպիսի բարոյական, հերոսական զգացմունք ունեցող երիտասարդների կարիք ունի: Որովհետև մեր առջև դրված են մեծ գործեր և՛ կրոնական դաստիարակության իմաստով մեր ժողովրդի, և՛ ազգային-հայրենասիրական իմաստով, և որպեսզի մեկը կարողանա իսկապես ծառայել, պետք է հրաժարվի սովորական մարդկանց հաճույքներից, եսակենտրոն զգացումներից: Մեծ գաղափարները պահանջում են զոհաբերություն, ծառայություն, նվիրում: Եվ այստեղ մենք ուզում ենք ձեզ մեծ գաղափար ներշնչել:

Մեր պատմությունը լեցուն է այնպիսի դրվագներով, երբ հայ հոգևորականներ ծառայության ոգով, նույնիսկ անձնազոհությամբ նվիրվել են մեր ժողովրդի նվիրական իդեալների իրականացման:

Ահա այս գաղափարական կազմավորումը ուզում ենք, որ խմորվի ձեր մեջ և դուք դառնաք իսկապես մեր Եկեղեցու քաջ զինվորները: Եվ այսօր էլ, երբ մեր ժողովուրդը, մեր երկիրը գտնվում է կարծես մի նավի մեջ՝ սղեկոծ ծովի վրա, փնտրելու համար իր խաղաղության և արդարության

նաժառանգիստը, և մեր ժողովրդի լավագույն զավակները՝ առաջնորդությամբ մեր այսօրվա պետական անձնագոհ երիտասարդ ղեկավարների, մեր Եկեղեցին էլ պետք չէ հեռու մնա այդ մարտնչումներից: Հայաստանյայց Եկեղեցի նշանակում է հայատանցիների Եկեղեցի, բուն իմաստն այդ է, Հայ Եկեղեցի ասում են կրճատյալ, բայց իրականության մեջ մեր Եկեղեցին կոչվում է հայաստանցիների Եկեղեցի: Մենք ամեն բանից առաջ հայաստանցի ենք, այս հայրենիքի զավակներն ենք և այդ ոգով հոգևոր կոչում ենք ստանում՝ հոգևոր դաստիարակության ճանապարհով, հավատքի ճանապարհով, Աստուծո խոսքով՝ ծառայելու համար մեր ազգին, մեր ժողովուրդին և մեր ազգային իդեալների իրականացման:

Ահավասիկ մեր ժողովուրդը տաար օր հետո հանրաքվեով իր վճռական խոսքը պիտի ասի մեր անկախության գործընթացին: Անկախության գաղափարը նոր գաղափար չէ, այսօր վերափոխված նոր կյանք է ապրում, բայց նոր գաղափար չէ, կարող ենք առանց սխալվելու ասել, որ անկախության գաղափարը փայլում է մեր ամբողջ պատմության ճանապարհի վրա, մանավանդ սկսյալ Վարդանանց պատերազմից: Եվ Հայ Եկեղեցին ամբողջ պատմության ընթացքին հակառակ քաղաքական մեր դժվար և դժբախտ կացության, հակառակ քաղաքական անկախության բացակայության շրջանների, Հայ Եկեղեցին անկախության գաղափարը գոնե հոգևոր մակարդակի վրա պահպանել է, որպեսզի հայ մարդը գոնե իր Եկեղեցու հարկի տակ ինքն իրեն զգա ազատ և անկախ: Եվ մեր Եկեղեցին իրականացրել է դա երբեմն հոգևորականների զոհաբերումով նույնիսկ: Եվ ահա պայմաններում մենք պետք է կանգնած մնանք մեր ժողովրդի կողքին, հանրաքվեին այո պիտի ասենք, որպեսզի Հայաստանի ազատության գործընթացը նոր փուլի մեջ մտնի: Ես չեմ ասի, որ հանրաքվեի «այո»-ի վճիռով անկախության գործընթացն իր լրումին հասավ: Ոչ: Ավելին, իմ կարծիքով անկախության գործընթացի բուն ընթացքը հենց նոր պիտի սկսի՝ դրանից հետո: Եվ տարբեր փուլերից պիտի անցնի: Ուղղությունը պետք է ճշտված լինի և պիտի լինի միշտ ի մտի ունենալով ապահովումը մեր հայրենիքի քաղաքական անվտանգության և տնտեսական զարգացման հնարավորությունների:

Միքելի սաներ, կարծում եմ, որ իմ այս խոսքերը և հուզումները փոխանցվում են ձեզ և դուք անտարբեր չեք լինելու, որպեսզի դուք էլ դառնաք իսկապես ապագա նվիրյալ, անբասիր, բարոյական նկարագիր ունեցող, հավատքով լեցուն սպասավորները մեր Եկեղեցվո: Ձեզ մեր օրհնությունը, և իմ սրտից բխած հայրական բոլոր բարի մաղթանքները:

Աստված օրհնի Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, Աստված օրհնի մեր սուրբ երկիրը՝ Մայր Հայաստան, և Մայր ազգը այժմ հավիտյան, ամեն:

«Ողջ լերուք գօրացեալ Ս. Հոգւով, յաւէտ օրհնեալ ի Տեառնէ և ի մէնջ. ամէն»:

Հոգևոր ճեմարանի վերաբացման հուզիչ ու գեղեցիկ հանդիսությունն ավարտվեց «Հայր մեր»-ի խմբովին երգեցողությամբ և Հայոց Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով: